

Så här jobbar vi med TUF

Trycksår-Undernäring-Fall

2024

Helle Wijk, Nina Uhlebäck, Jenny
Wiman

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
SAHLGRENKA UNIVERSITETSSJUKHUSET

TUF Trycksår Undernäring Fall

[TUF Trycksår Undernäring Fall \(office.com\)](https://office.com)

Introduktion

Sjukhuset arbetar med att förebygga risker inom flera identifierade riskområden inom patientsäkerhet

Här presenterar vi hur vi arbetar med att förebygga Trycksår, Undernäring & Fall (TUF)

Patientsäkerhetsplan VGR

Antibiotikaanvändning

Medicinteknik

Psykisk hälsa

Säker vård för äldre

Trycksår

Vårdrelaterade infektioner

Vårdplatser och beläggningsgrad

[Patientsäkerhetsplan - Sahlgrenska Universitetssjukhuset](#)
(vgregion.se)

Kortversion regional handlingsplan för ökad patientsäkerhet, indikatorer och måltal 2024

Patientsäkerhetsarbetet i Västra Götalandsregionen har visionen god och säker vård - överallt och alltid.

REGIONGEMENSAMT MÅL

Ingen patient skall behöva drabbas av en vårdskada.

GRUNDLÄGGANDE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR GOD OCH SÄKER VÅRD

En god säkerhetskultur	Engagerad ledning och styrning	Patienten som medskapare	Adekvat kunskap och kompetens
------------------------	--------------------------------	--------------------------	-------------------------------

REGIONGEMENSAMMA INSATSOMRÅDEN

Antibiotikaanvändning
Diagnostiska fel
Fallskador
Medicinteknik
Suicidprevention
Säker läkemedelsanvändning
Säker vård för äldre
Trycksår
Udemeråring
Vårdrelaterade infektioner
Vårdplatser och beläggningsgrad

INSATSOMRÅDEN MED REGIONALA MÅL

ANTIBIOTIKAANVÄNDNING

Antibiotikaförskrivningen <250 recept per 1 000 invånare och år. Minska användning av antibiotika, särskilt bredspektrumpreparat, genom ökad följsamhet till behandlingsriktlinjer.

FALL slutenvård

Andel vårdställen med fallskada ska understiga 0,5 %.

SUICIDPREVENTION

Upprättade krisplaner inom specialpsykiatri
Upprättade vård- och omsorgsplaner inom primärvården

SÄKER LÄKEMEDELSANVÄNDNING

Potenstillt otämpliga läkemedel till personer 75 år och äldre, ska minska.

TRYCKSÅR somatisk slutenvård

Andel vårdställen inom somatisk slutenvård med förekomst av upptäckta trycksår, kategori 1 - 4 inkl. sår-klassificerat trycksår och risksåret djup hudskada ska understiga 1,5% mätt med regiongemensam indikator.
Andel mätbara vårdställen skall överstiga 70%

VÄRDKVALITET PRIMÄRVÅRD

Läkemedelsgenomgångar
Öka användningen av PrimärvårdsKvalitet
Öka läkemedelverkan i kommunal hälso- och sjukvård

VÅRDPLATSER OCH BELÄGGNING

Minska antalet oplanerade återinläggningar inom 30 dagar

VÅRDRELATERADE INFektioner somatisk slutenvård

Incidensen av vårdrelaterade infektioner i somatisk slutenvård ska understiga 4,5% för VGR som helhet.

Samt i förhållning till patient- och närstående med stöd från:

Agera för säker vård

- Nationell handlingsplan för ökad Patientsäkerhet 2020-2024
- **Agera för säker vård**
- Grundläggande förutsättningar
- Prioriterade fokusområden

Kvalitetsbristkostnader i vården

5,8 % procent av slutenvårdspatienter
drabbas av en undvikbar skada (vårdskada)
(på universitetssjukhus något högre, 7,3%)

[Skador inom somatisk vård 2023 \(skr.se\)](#)

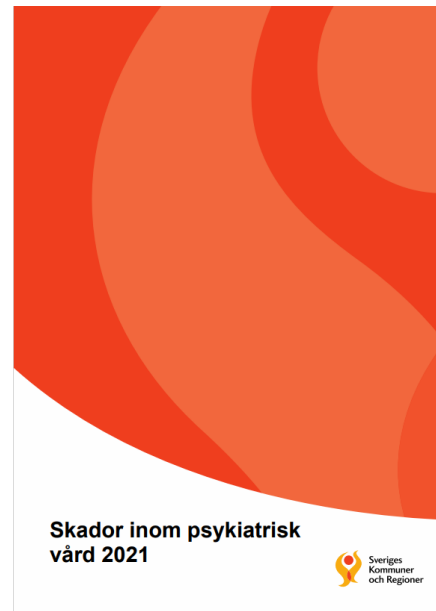

Skador och kvalitetsbrister inom allmän psykiatrisk vård

Tabell 1. Andel (%) vårdperioder med skador respektive vårdskador (inom parentes redovisas 95-procentigt konfidensintervall) redovisat per år.

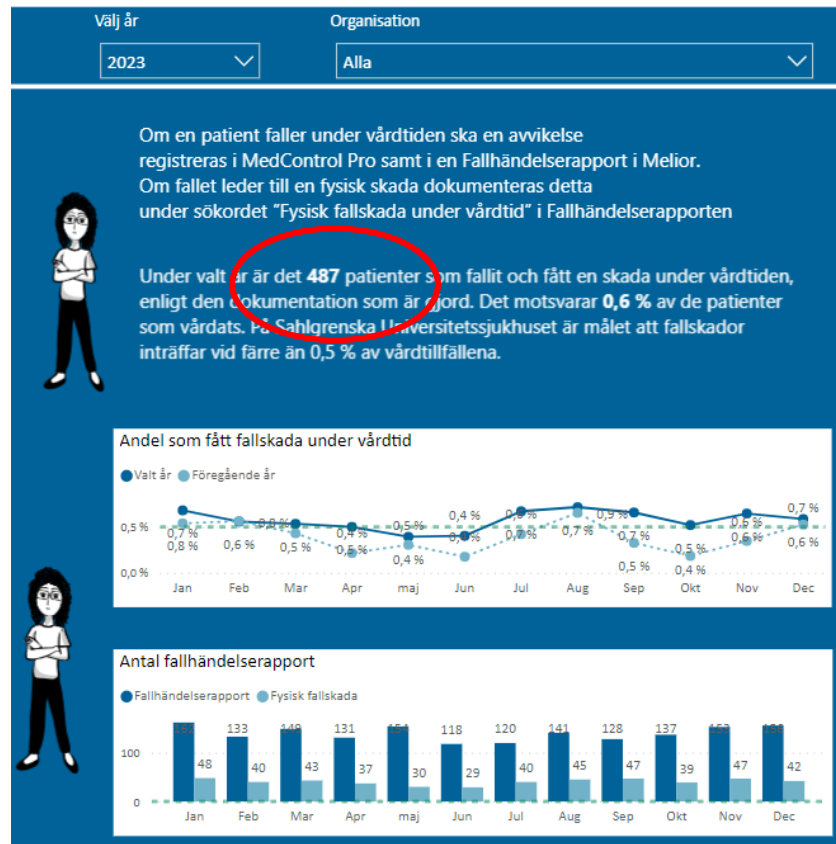
År	Vårdperioder med skador	Vårdperioder med vårdskador
2017 (n=2 552)	17,2 (15,7–18,6)	8,0 (7,0–9,1)
2019 (n=4 073)	15,5 (14,4–16,6)	6,6 (5,8–7,3)
2020 (n=3 341)	11,4 (10,3–12,5)	4,6 (3,8–5,3)
2021 (n=3 633)	11,0 (10,0–12,1)	3,9 (3,3–4,5)

[Skador inom psykiatrisk vård 2021 \(skr.se\)](https://skr.se)

Fallskador på SU 2023

Av ca 81 000 vårdtillfällen 2023 fick 487 personer en fallskada under vårdtiden på SU

487 personer med fallskada 2023

Medelvårdtid utan vårdskada
6,4 dgr

Medelvårdtid med vårdskada
13,5 dgr

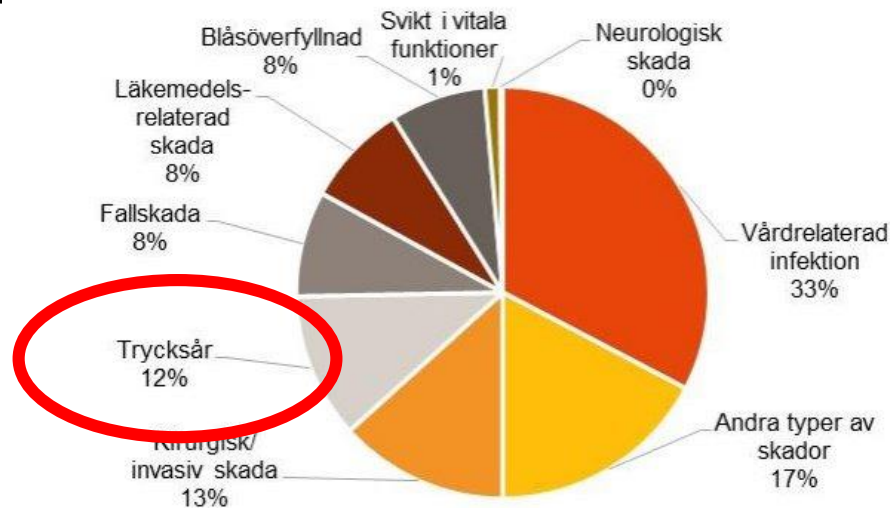
Källa: [Skador inom somatisk vård 2023 \(skr.se\)](#)

Trycksår

- 12 % av alla skador är trycksår
- Trycksår är alltid en vårdskada

Figur 2. Skadornas fördelning i olika skadetyper.

Källa: Skador i somatisk vård 2013–2021 på nationell nivå, SKR

Trycksår orsakar:

- Stort patientlidande
- Följdverkan för andra risker
- Påverkad rehabilitering
- Förlängd vårdtid
- Stora samhällskostnader

Trycksårskategorier

Kategori 1

Rodnad som inte bleknar vid tryck, hel hud.

Kategori 2

"Avskavd hud" eller blåsa.

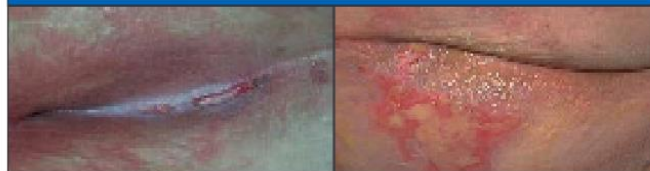
Kategori 3

Sår, omfattar hudens alla lager.

Kategori 4

Omfattande vävnadsskada, nekros eller skada på muskel, ben eller stödjevävnad, med såraktivitet.

Fuktskador

Finns det en koppling mellan trycksår, undernäring och fall?

RESEARCH ARTICLE

Open Access

The impact of a national quality register in the analysis of risks and adverse events among older adults in nursing homes and hospital wards—a Swedish Senior Alert survey

Anna Trinks¹, Catharina Hägglin², Dennis Nordvall¹, Elisabet Rothenberg³ and Helle Wijk⁴

”Kombinationen av viktförlust och trycksår är tydliga signaler för skörhet bland äldre personer. Sambandet mellan undernäring och trycksår är väl känt. Den högsta fallfrekvensen bland äldre har de med hög risk för undernäring och trycksår, relaterat till skörhet och immobilitet”.

Det är det här det handlar om

Trycksår

Undernäring

Fall

Undernäring

- Undernäring definieras som en obalans som uppkommer när intag av energi och näring varit lågt under en längre tid.
- Enligt svenska och internationella studier bedöms 30–50 % av patienterna inom slutenvård vara i risk för undernäring.
- Ett gott näringstillstånd är nödvändigt för en god livskvalitet, för att förebygga sjukdom och för att medicinsk behandling ska ha bästa möjliga effekt.

- Jag undrar doktorn, kan ni nämna ett medicinskt tillstånd som förbättras av undernäring?

Konsekvenser av undernäring

Tillräckligt med näring är viktigt för optimal rehabilitering!

- ökad förlust av muskelmassa
- ökad risk för trycksår och försämrad sårläkning
- ökad fallrisk
- ökad infektionsfrekvens
- trötthet och apati
- förlängda vårdtider

Var uppmärksam på att personer med övervikt/fetma kan vara undernärda.

Ankomstsamtal

Trycksår vid inskrivning

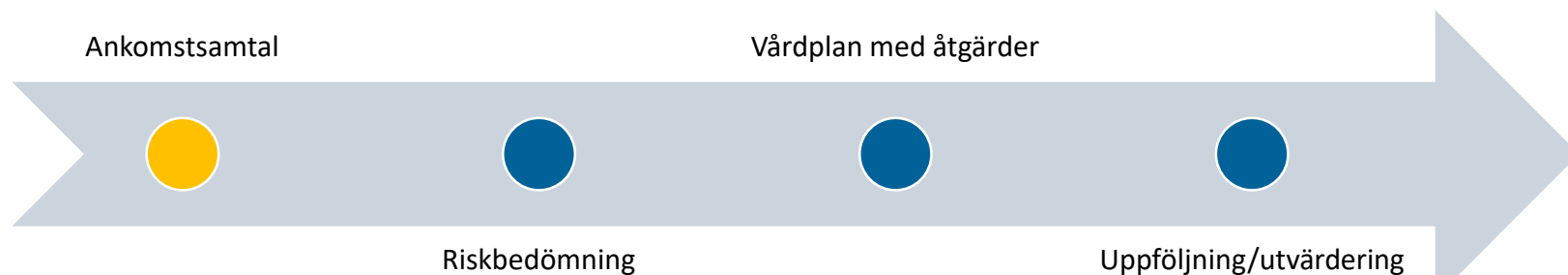
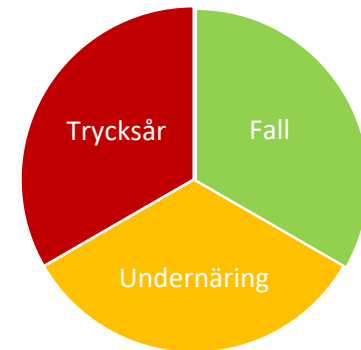
-Ja/Nej

Riskbedömning undernäring

-SKR:s tre frågor

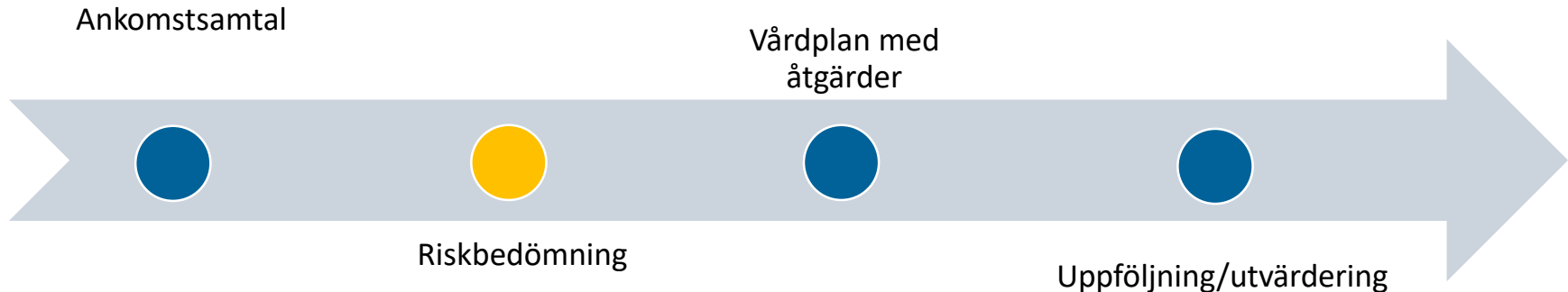
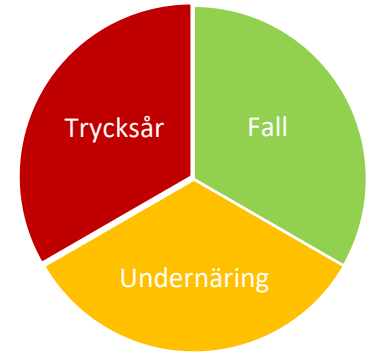
Fallriskvärdering

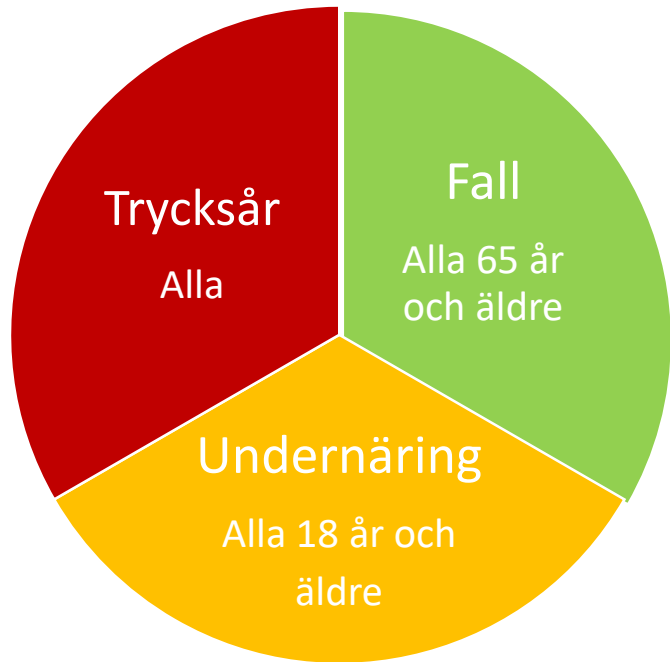
-Ja patienten har fallit/Ja personal misstänker risk för fall/Nej

Riskbedömning

- Trycksår - Norton
- Undernäring - tre frågor från SKR
- Fall - Downton (**vid behov**)

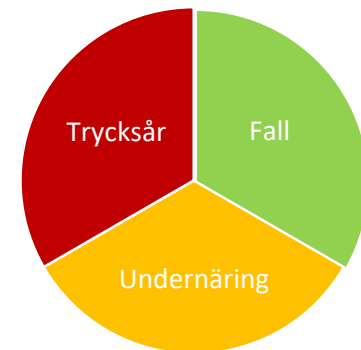

Riskbedömning

- Riskbedöm dina patienter så snart som möjligt i samband med inskrivningen (inom 24 timmar).
- Gör en förnyad riskbedömning vid förändrat allmäntillstånd.
- Riskbedömning som instrument skall alltid kompletteras med din kliniska bedömning av riskfaktorer och risksituationer.
- För patienter under 65 år utförs riskbedömning fall då klinisk indikation finns. Exempelvis patient som förväntas bli sängliggande/stillasittande större delen av dagen och patient med neurologiskt eller kognitivt sjukdomstillstånd.

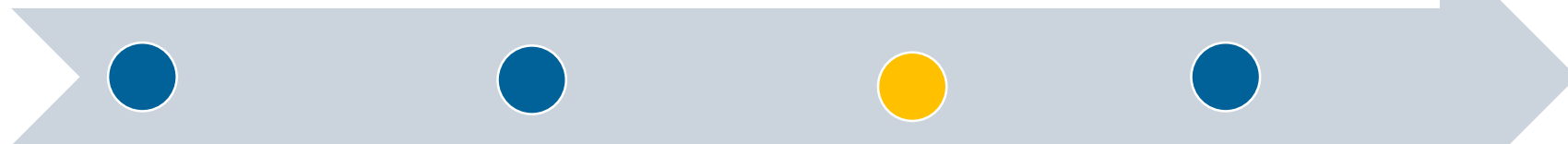
Plan vid risk

Trycksår
Undernäring
Fall

Ankomstsamtal

Vårdplan med åtgärder

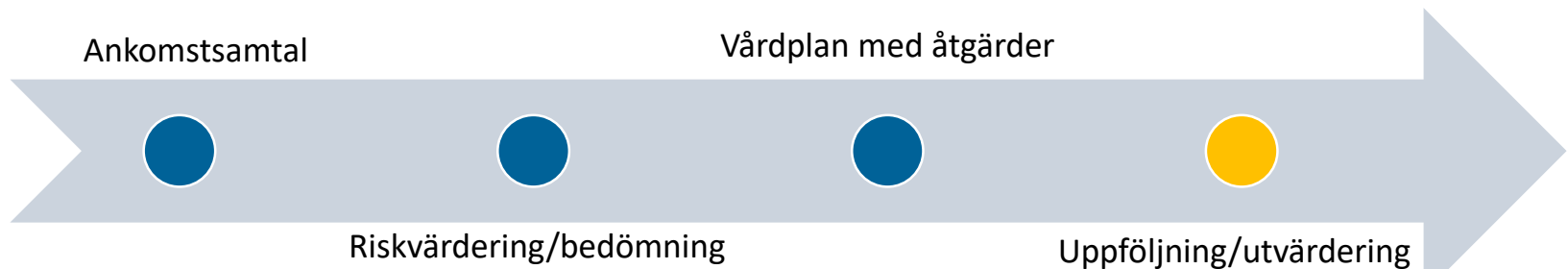
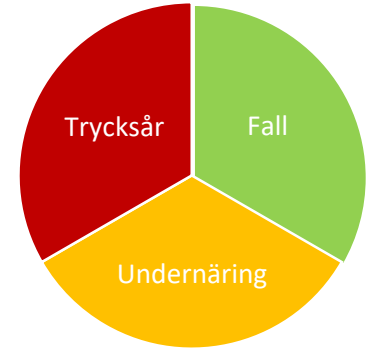

Riskvärdering/bedömning

Uppföljning/utvärdering

Uppföljning/utvärdering

Trycksår
Undernäring
Fall

Viktigt göra patienten delaktig!

- Din säkerhet på sjukhus, reviderad med delaktighet och QR kod till film [läs mer här](#).
- På 1177 finns [film och material](#) för patienten, kan läsas på telefon eller platta.

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

DIN SÄKERHET PÅ SJUKHUS

Delaktighet i din behandling

Det som är viktigt för dig – är viktigt för oss! Att du är delaktig i din vård, berättar om din situation och ställer frågor bidrar till en säkrare vård. Säg även till om du är överkänslig eller allergisk mot något, till exempel läkemedel eller livsmedel.

För att undvika undersökningar eller behandlingar som är onödiga för dig kan du fråga:

- Behöver jag åtgärden?
- Finns det alternativ?
- Vilka är riskerna?
- Vad händer om jag väljer att tacka nej till undersökningen / behandlingen?

Länk: Film - Din säkerhet på sjukhus

Din säkerhet - version 2.0 VGR12328

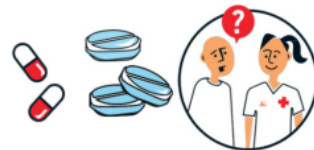

Dina läkemedel

Berätta vilka läkemedel du tar och varför.

Säg till om du inte vet varför du ska ta ett visst läkemedel.

Tala med en läkare, sjuksköterska eller en apotekare om du har frågor kring dina läkemedel.

Skydda dig själv och andra mot smitta

Tvätta och sprita dina händer innan du äter.
Använd endast den toalett som anvisats dig.

Tvätta och sprita dina händer efter toalettbesök.

Säg till om du har kräcks eller har diarré.

Nys eller hosta i armvecket.

Använd pappersnäsduk när du snyter dig och sprita händerna efteråt.

Tveka inte att fråga personalen om de har rena händer innan de tar i dig.

Den viktiga maten

Be personalen om råd om du äter specialkost.

Vid sjukdom är det lätt att förlora vikt och muskelmassa.

Då ökar risken för att ramla och du kan lättare få infektioner.

Ät mer proteinrik mat. Du kan till exempel be om dubbelt pålägg och äta ägg till frukost.

Välj feta mjölkprodukter och be om extra smör på smörgåsen.

Ät ofta och glöm inte mellanmålen.

En dessert eller en kaka ger lite extra energi.

vänd

Vid skada/Vårdskada

- Avvikelse i MedControl vid upptäckt
- Dokumentation i Melior enligt rutin

Vid fallhändelse:

Dokumenteras i **Fallhändelserapport** i Melior

Definitionen för **fysisk fallskada under vårdtid** är:

”intrakraniell blödning, fraktur, sårskada, skrapsår, blåmärke/svullnad/rodnad samt smärta som kräver läkemedelsbehandling”

Dokumenteras under term Typ av fallskada

(indikator för fysisk fallskada, 2/1 obligatoriskt sökord i Fallhändelserapport)

Hitta din avdelning i kvalitetsdashboarden!

Välkommen

 Vård av flyktingar Här hittar du samlad och uppdaterad information om vård av personer från Ukraina.	 SahlgrenskaLiv Just nu, vinnarna av Kvalitetspriset, perfusion och Njurmedicins bästa upphandling	 Kvalitetsdagarna Välkommen att inspireras på Kvalitetsdagarna 3 och 4 maj 2023! Läs mer om programmet och anmäl dig här.	 Akut Larmnummer, trauma, mobil intensivvårdsgrupp, akulivska, krisberedskap och donation.
---	--	---	--

Sök riktlinjer och rutiner Patientrelaterat Områden

Sök riktlinjer och rutiner Kvalitetsdashboard Vaj Vaj i listan Vaj

- Du kan se hur din avdelning ligger till när det gäller: Trycksår, Undernäring, Fall, Vårdplan, Fysisk aktivitet på recept FaR, Vård- och Läkemedelsberättelse

[Dashboard för kvalitet och patientsäkerhet ver 2.0 - Power BI Report Server \(vgregion.se\)](#)

Goda exempel från verksamheterna

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
SAHLGRENKA UNIVERSITETSSJUKHUSET

Äldrerum för sköra på akutvårdsavdelning - Avdelning 348B/KAVA

Bakgrund

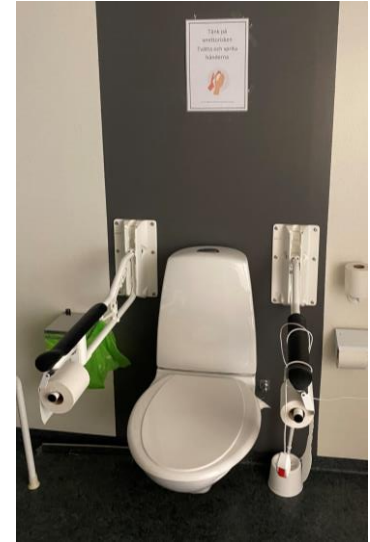
- Ökande andel sköra äldre på enheten
- Komplexa vårdbehov
- "Sent på bollen"
- Ingen uppföljning på akutmottagningens arbete
- Bristande följsamhet till rutin
- Inspiration från andra vårdenheter

Fysisk vårdmiljö

- Följdprojekt
- Miljöns betydelse för att minska fall och konfusion
- Inte tidigare genomfört inom akutsjukvård

Rummet

- Färgsättning
- Textilier
- Möbler
- Belysning
- Hjälpmedel

Resultat

- Nytt arbetssätt
- Handbok
- Checklista

KAVA 348B
Verksamhetsområde Kirurgi

 VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

sahlgrenska.se

Pulstavla avdelning 21 och 34

- Synliggör risker
- Verktyg för ett säkert teamarbete
- Möjliggör dynamisk uppdatering

Vård-plats	Patient	Vård-tyngd	Inl. orsak	CFS	Risk	Rehabplan	Övrigt	Social planering/Ut	Historik	Måndag 2023-09-25
12:1	♂ ❤️	A 3 DAG 26 IN 31/8 UT 15/9	UVI	CGA 7	RISKBEDÖMD UNDERNÄRING FALLRISK KONFUSION TRYCKSÅR MUNHÄLSA	LIFT DIETIST INKOPPLAD	KAD MYNSATT KOST LÄRTUGG LUFTVÄXLANDE MAD	VPL 18/9 KL 11 BEV. KB UTSKRIVNINGSKLAR 15/09		
13:1	♂ SMITTA MRSA I SÅR ISOLERING	B 2 DAG 11 IN 14/9 UT 25/9	KONFUSION FALLTRAUMA	6 CGA	RISKBEDÖMD UNDERNÄRING FALLRISK KONFUSION	ROLLATOR DIP LÄRMATTA DIETIST INKOPPLAD		0 HT BEV. KB VPL 11:00 25/9 ÖNSKAR VPL	UTSKRIVNINGSKLAR PLAN NEM	
14:1	♀ ❤️	B 2 DAG 9 IN 17/9 UT 25/9	SEPSIS KONFUSION	CGA 7	RISKBEDÖMD UNDERNÄRING FALLRISK KONFUSION TRYCKSÅR MUNHÄLSA	DIETIST INKOPPLAD	COS-MADRASS	HT X 6 + NATTBESÖK TAGG VPL 26/9 11.00	UTSKRIVNINGSKLAR PLAN NEM	

Förenklat arbetssätt - pilot 2024

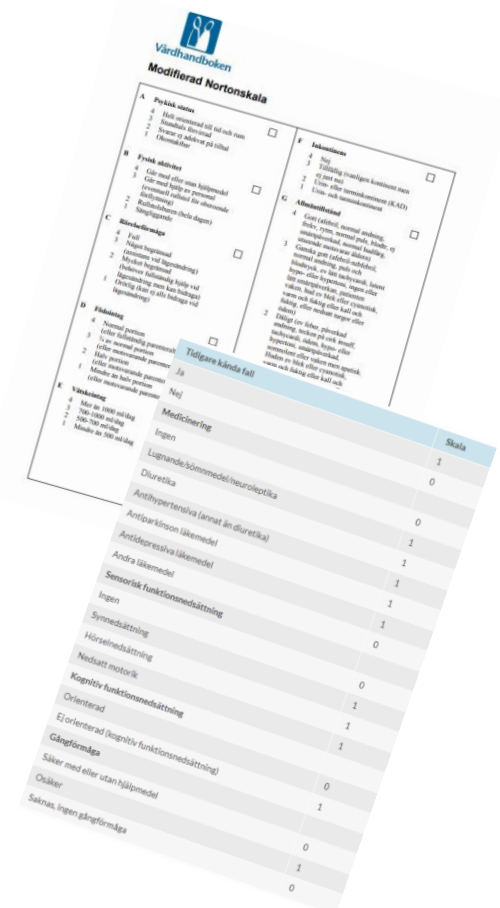
Samma frågor flera gånger till patienten

Dokumentation på flera ställen i journalen

Tar tid skriva läsa på flera ställen och risk att missa uppgifter

Vissa bedömningsinstrument upplevs som omständliga och känns ej relevanta för vissa patientgrupper

VIPS	Norton	Downton
Psykosocialt	Psykiskt status	Kognitiv funktionsförmåga
Aktivitet	Fysisk aktivitet Rörelseförmåga	Gångförmåga
Nutrition	Födointag Vätskeintag	
Elimination	Inkontinens	
Andning/cirkulation	Allmäntillstånd	
Saknas i ankomstsamtal		Medicinering
Kommunikation		Sensorisk funktionsnedsättning
Kunskap/utveckling		Kognitiv funktionsnedsättning

Pilot på 10 avdelningar våren 2024

- Trycksårsvärdering liknande Purpose T i ankomstsamtalet:
Klinisk bedömning och tre frågeställningar:
  - Mobilitet
  - Hudstatus
  - Tidigare tryckår
- Vid behov kan Norton användas för riskbedömning

Tycker ni att det verkar vara ett enklare arbetssätt?

Pilot-första värdering/bedömning vid inskrivning

- Risk för undernäring
- Risk för fall
- Trycksår vid inskrivning Ja/Nej
- **Nytt Risk för trycksår**

Tillägg:

Risk för trycksår	
☐ Mobilitet, rörlighet påverkad	
☐ Har eller har haft trycksår	
☐ Har skör hud	
☐ Bedömning risk: Ja, enligt	klinisk bedömning
☐ Bedömning risk: Ja,	enligt Modifierad Nortonskala
☐ Bedömning risk: Nej, ingen	risk

0 / 29 0 / 2000 Zooma

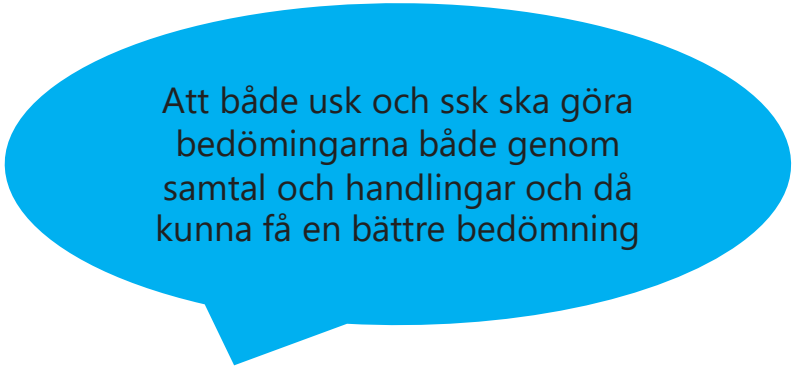
Ok
Avbryt
Nytt
Sida -
Sida +
Ta bort
Dubblätt

IBILDNING, PATIENT 1 VGR Provbygg/sussk1x/DO

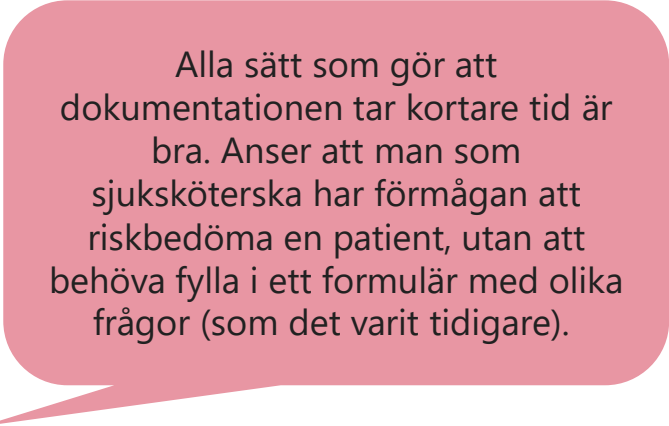
Resultat

Personal upplever att det underlättar att ha samma arbetsprocess

Data har ej säkrats- vidare analys ska göras

Att både usk och ssk ska göra bedömningarna både genom samtal och handlingar och då kunna få en bättre bedömning

Alla sätt som gör att dokumentationen tar kortare tid är bra. Anser att man som sjuksköterska har förmågan att riskbedöma en patient, utan att behöva fylla i ett formulär med olika frågor (som det varit tidigare).

Projekgruppen förordar att även trycksår i framtiden ska finnas i ankomstsamtal samt inskrivningssamtal inför inläggning.

Nästa steg

- Analys av data
- Ta omhand förbättringsidéer från enkäter och kommunikation med avdelningarna, till exempel titta på planer och uppföljning

Nyheter inom området

Halksockor nu i tvättsortimentet!!

Regionen upphandlar AI verktyg för att förhindra fall

[Färre fallolyckor på vårdavdelningar med hjälp av AI | Sahlgrenskaliniv](#)

MALNUTRITION AWARENESS WEEK 2024

7 november

Vad är MAW?

Ett initiativ för att uppmärksamma sjukdomsrelaterad undernäring

Varför MAW?

Upp till hälften av alla patienter som är inlagda på sjukhus och andra vårdinrättningar är undernärda. Det får allvarliga konsekvenser för individen och skapar onödigt lidande, sämre livskvalitet och dödsfall.

Hur?

Studenter från dietistprogrammet intervjuar patienter på vårdavdelning. Svaren sammanställs och kan sedan användas som inspiration för förbättringsarbeten på vårdavdelningarna.

Reflektion

Vad gör ni på din arbetsplats för att identifiera risker?

Följs andel riskvärderingar och antal skador för de tre riskområdena upp på din enhet?

Hur diskuteras patientsäkerhet och riskbedömningar på APT, förbättringstavlor, andra forum?

Gröna korset

- Daglig avstämning

Gröna korset

		1	2	3		
		4	5	6		
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
		28	29	30		
		31				

Visualiserad allvarighetsbedömning

- Röd:** Allvarig vårdskada har inträffat (Lex Maria/Röd Alert)
- Orange:** Vårdskada har inträffat
- Gul:** Risk för att vårdskada kunnat inträffa
- Grön:** Ingen vårdskada

När vårdskada uppstått!

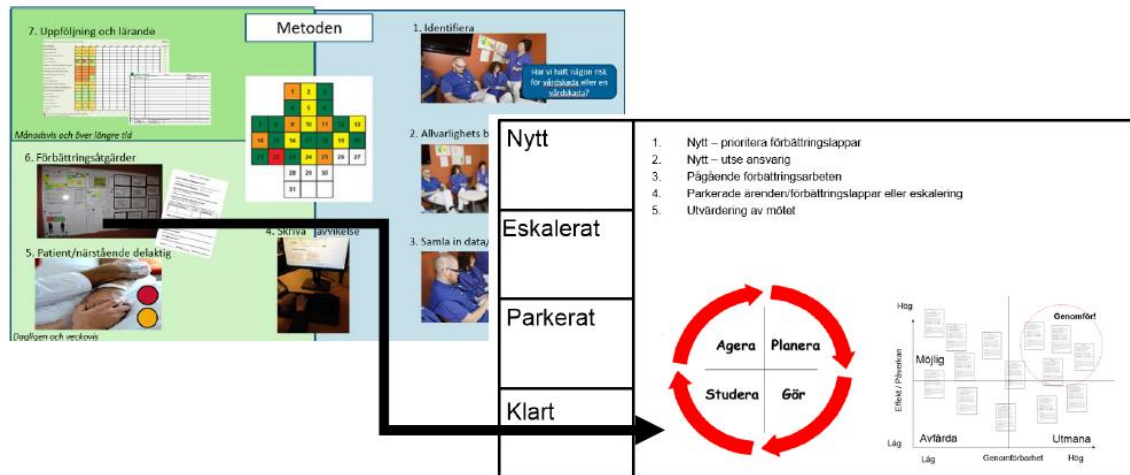

1. Snabbt medicinskt omhändertagande
2. Akuta åtgärder så att det inte händer igen
3. Informera om vårdskada
4. Beklaga och be om ursäkt!
5. Informera om patientens rättigheter
6. Bjud in till delaktighet
7. Dokumentera i journal
8. Skriv avvikelse
9. Utred, förbättra och skapa lärande

Månad:

Enhet:

Koppling Gröna korset – Dagligt förbättringsarbete

Webbutbildningar i Lärplattformen

Välkommen!

Vem behöver utbildningen?
Denna grundutbildning i fallprevention riktar sig till all sjukvårdspersonal som arbetar med patientvård inom Västra Götalandsregionen.

Hur lång tid tar det?
Att gå hela utbildningen och svara på kunskapsfrågorna tar ca 30 minuter.

 [Utbildningsplan](#)

Förberedelser

Vad behövs för att göra utbildningen?
Utbildningen innehåller en interaktiv del med ljud så det underlättar om du genomför utbildningen på en dator eller läsplatta med högtalare eller hörlurar. Utbildningen går att genomföra utan ljud.

Webutbildning patientsäkerhet:

Säker vård - nationell utbildning i patientsäkerhet

Webbutbildning från Socialstyrelsen, ca 130 min.

Kapiteln går att utföra i den takt du vill och det finns material med reflektioner och frågor som kan användas för gruppdiskussioner på din arbetsplats.

Obs, använd webbläsaren Google Chrome för att göra utbildningen!

Vill du veta mer?

- Intranätet-
Startsida/Vård/Kvalitet och
patientsäkerhet/Riskområden

Riskområden

Här kan du läsa om sjukhusets systematiska arbete med att förebygga vårdskador och åtgärder för identifierade riskområden .

I arbetet med att förebygga vårdskador har Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) identifierat ett antal riskområden. Evidensbaserade åtgärder för samtliga riskområden finns beskrivna i Vårdhandboken.

[Riskområden och åtgärder - Vårdhandboken](#)

[Risker och vårdskador - Socialstyrelsen](#)

[Riskområden - SKR](#)

[Insatsområden - Vårdgivarwebben](#)

Stöd i arbetet för respektive riskområde

Fall och fallprevention

SU rutin, information och stöd.

Läkemedel

Länk till Läkemedel på SUs Intra.

Trycksår och trycksårspredvention

SU rutin, information och stöd.

Udemärning

SU rutin, information och stöd.

Vårdrelaterade infektioner

Länk till Socialstyrelsen – Förebygga vårdrelaterade infektioner (VRI).

Tack!

Kontakta oss gärna!

- Trycksår helle.wijk@vgregion.se
- Undernäring nina.uhleback@vgregion.se
- Fall jenny.wiman@vgregion.se
- Samordningsgrupp riskområden elisabet.johannesson@vgregion.se

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
SAHLGRENSKA UNIVERSITETSSJUKHUSET